

quoniam sanctitati suæ, ad cuius imaginem homo ab ipso primitus formatus est, vel convenientia vel inconvenientia erant, non potuisse, quin hominem ad illa prosequenda, hæc autem averfanda, lege naturali coerceret. Quò modò voluntas Dei naturæque lex objectorum moralitate essentiali, cuius formale inconvenientia & inconvenientia cum divina essentia consistit, natura posteriora sunt; Nihilominus tamen hæc ad illa rectè examinatur, ita ut dicere liceat: Hoc est bonum, quia naturæ legi voluntatiqve divinæ consentit; Et: hoc est malum, quia eisdem contrariatur; Sed non: Hoc est bonum vel malum, quia Deus sic voluit & ita lege constitutum est. Illa verò moralitatis ratio à priori, hæc autem à posteriori desumpta est.

XV. Et ex his apparet quid de origine moralitatis sentiendum sit. Mittimus igitur Pyrrhonis & Herilli Scholas, actiones pro bonis aut malis habentes, prout ex animo motu puro & irrefracto, aut contra cum aversatione & reluctatione prodirent; vid. Franciscus Baco Baro de Verulamie, de Augmentis Scientiarum Lib. VII. cap. I. Et homine indignum illud Theodori cujusdam effatum: Vitiorum turpitudinem à stultorum imperitorumq; plebecula opinione constatam temerè asserentis; vid. Cornelius Agrippa de Incertitudine & Vanitate Scientiarum cap. LIV. A quo parum abludit impia Hobbesii sententia, quæ ille bonitatem & malitiam humanarum actionum humano arbitrio deberi asserit; vid. ejus Leviathanis cap. VI. & XV. Quicquid enim horum vel malè sanorum vel male feriatorum est hominum, vel solo vindicari potest contemptu, tantum abest ut operosam responsionem mereatur. Tacemus quoque illos, qui moralitatem in solo hominis libero collocant arbitrio; Quamvis enim ut aliqua alicui vel in laudem tanquam præmium, vel in vituperium tanquam pœnam, imputari possit actio, prærequiratur, ut liberè operatus fuerit, adeoque imputationis ratio sit quoque libertas: in illa tamen moralitas non consistit, sed potius in relatione objectorum ad essentiam divinam, & actionum ad naturæ legem, quæ est vera, interna & formalis moralitatis ratio. vid. Horneum l. c. §. XIII.

XVI. Hic iterum monemus, nos, dum moralitatem humanarum